

Samenwerkend Toezicht Jeugd
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Uitkomsten toezichtonderzoek Ede

Toezichtonderzoek op beleidsniveau naar de verantwoorde zorg en ondersteuning van gezinnen met geringe sociale redzaamheid

Oktober 2013

Samenwerkend Toezicht Jeugd (STJ) verstaat onder een gezin met geringe sociale redzaamheid een gezin met chronische problemen op meerdere leefgebieden (minimaal vier), waarvan de ouders niet in staat zijn deze problemen zelf op te lossen.

Kinderen van dat gezin lopen hierdoor permanent risico's en/of ondervinden problemen. Het gezin kent vaak een historie van – vastgelopen – hulpverleningstrajecten die niet tot het gewenste resultaat hebben geleid.

- Gezin: omvat één of meerdere ouders, één of meerdere kinderen;
- Chronisch: de problematiek is blijvend, maar kan wel in intensiteit fluctueren;
- Leefgebieden: gezin, wonen, werk, inkomen, gezondheid, onderwijs en veiligheid.

In deze factsheet leest u de uitkomsten van de eerste fase van het toezichtonderzoek van Samenwerkend Toezicht Jeugd naar de aanpak van de gemeente en haar netwerkpartners voor gezinnen met geringe sociale redzaamheid (GGSR).

Deze fase van het toezichtonderzoek richt zich op de vraag of gemeenten en betrokken lokale partijen op beleidsniveau de zorg en ondersteuning voor deze gezinnen toereikend hebben vormgegeven.

De zorg en ondersteuning van deze kwetsbare gezinnen mag niet alleen afhangen van de (toevallige) inzet van betrokken medewerkers of organisaties. Dit vraagt van gemeenten om samen met betrokken lokale partijen een overkoepelende beleidsvisie te realiseren en afspraken te maken over hoe de zorg en ondersteuning voor deze gezinnen op verantwoorde wijze tot stand komt. Het belang hiervan wordt met de naderende inwerkingtreding van de nieuwe Jeugdwet en de daarmee gepaard gaande verschuivende verantwoordelijkheden, alleen maar groter.

In het kader van dit toezichtonderzoek hebben de samenwerkende jeugdinspecties vragenlijsten uitgezet bij de gemeente en de – door de gemeente aangegeven – belangrijkste netwerkpartners (maximaal drie). Tevens zijn de door de gemeente aangeleverde documenten in het onderzoek betrokken.

Op basis van de verzamelde informatie heeft STJ de binnen de gemeente bestaande aanpak(ken) voor GGSR beoordeeld aan de hand van het daarvoor ontwikkelde toetsingskader. STJ heeft beoordeeld of op beleidsniveau de aanpak geborgd is en of de vastgelegde werkwijze dan wel de gemaakte afspraken richtinggevend zijn voor de betrokken lokale partijen.

Samenwerkend Toezicht Jeugd vraagt de gemeente en haar netwerkpartners de verbeterpunten die in deze factsheet zijn genoemd op te pakken. STJ verwacht van de betrokken partijen na een jaar een rapportage over de voortgang.

Meer informatie over het toezichtonderzoek en het toetsingskader vindt u op www.toezichtggsr.nl.

Context Ede

Ede is een gemeente met ongeveer 110.000 inwoners. Uit de gegevens van het CBS van januari 2012 blijkt dat er in Ede bijna 17.000 meerpersoonshuishoudens met kind zijn (dat zijn gezinnen met één of twee volwassenen en tenminste één kind).

De gemeente Ede heeft zich samen met drie andere Gelderse en drie Utrechtse gemeenten jaren geleden al verbonden in het samenwerkingsverband voor openbare gezondheidszorg 'De Valleiregio'. Dit samenwerkingsverband draagt zorg voor een dekkend pakket van zorg, diensten en voorzieningen voor sociaal kwetsbare mensen, waaronder multiprobleemgezinnen. Dit is te lezen in het 'WMO beleidskader De kracht van Ede 2012-2015, gemeente Ede'.

De gemeente Ede schat dat er binnen hun gemeentegrenzen 180 gezinnen leven die aan de door STJ gehanteerde definitie van gezinnen met geringe sociale redzaamheid (GGSR) voldoen.

Voor GGSR geeft Ede aan twee aanpakken te hebben, te weten Praktische Gezinsondersteuning (PGO) en gezinsmanagement/Wijkgerichte Intensieve Gezinsondersteuning (WIG).

In deze factsheet worden deze twee aanpakken beoordeeld.

Aanpak: Praktische gezinsondersteuning

De gemeente heeft de vragenlijst betreffende deze aanpak ingevuld en relevante documentatie toegestuurd. Een – beperktere – vragenlijst over deze aanpak is ingevuld door:

- De Bongerd
- Lindenhout
- Opella

Deze netwerkpartners zijn aangedragen door de gemeente. Op basis van de ingevulde vragenlijsten en de aangeleverde informatie gezamenlijk heeft STJ de beoordeling gemaakt.

Beschrijving

Praktische gezinsondersteuning (PGO) wordt ingezet vanuit het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG), bij kinderen die opgroeien in een gezin met opvoed- en opgroei problemen die vaak gepaard gaan met andere problemen in het gezin. Volgens de gemeente is het een praktisch gezinsondersteunend en begeleidingstraject, dat laagdrempelig is en outreachend werkt.

De nadruk van de aanpak ligt op het versterken van de ouders in hun opvoedingsvaardigheden. Het gezin krijgt een gezinsmanager toegewezen die hen helpt met de opvoeding en met het aanpakken van de meest actuele problemen. Deze gezinsmanager vervult in de praktijk drie rollen, die van casemanager, operationeel hulpverlener en zorgcoördinator.

De gezinsmanagers worden geleverd door een vaste partner van het CJG in Ede, een organisatie voor maatschappelijke dienstverlening.

PGO kent twee varianten (PGO en PGO+). PGO+ richt zich met name op ondersteuning van allochtone gezinnen. Inhoudelijk is de aanpak hetzelfde, maar bij PGO+ wordt door de gezinsmanagers gebruik gemaakt van expertise van een stichting voor interculturele participatie en integratie.

In Ede krijgen momenteel zo'n 20 gezinnen hulp en ondersteuning vanuit de aanpak PGO.

Bevindingen toezichtonderzoek

Samenwerkend Toezicht Jeugd heeft 'Praktische gezinsondersteuning' getoetst aan de hand van vijf thema's voor verantwoorde zorg en ondersteuning voor gezinnen met een geringe sociale redzaamheid. De vijf thema's zijn:

- **Toeleiding:** gezinnen zijn in beeld en worden bereikt met de aanpak
- **Gezin centraal:** de aanpak stelt het gezin en zijn sociale netwerk centraal
- **De aanpak:** de aanpak is planmatig, samenhangend en vasthoudend en de regisseur is toegerust
- **Samenwerking:** er moet goede samenwerking zijn tussen de instanties die bij een gezin betrokken zijn
- **Continu:** indien nodig moeten zorg en ondersteuning langdurig kunnen worden ingezet, in wisselende aard en intensiteit

Deze thema's zijn verder uitgewerkt in criteria en bijbehorende indicatoren. De onderstaande tabel bevat de bevindingen van STJ per indicator uit het toetsingskader, waarmee STJ beoordeelt of op beleidsniveau de zorg en ondersteuning aan gezinnen met geringe sociale redzaamheid op toereikende wijze is vormgegeven. Per indicator wordt aangegeven of de zorg en ondersteuning vanuit de aanpak daaraan voldoet (✓) dan wel of er een verbeterpunt is (X).

Toeleiding		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
GGSR zijn in beeld	Alle netwerkpartners hanteren dezelfde omschrijving van GGSR	✓ Er zijn inhoudelijke overeenkomsten in de omschrijving van de doelgroep. De focus ligt op risicogezinnen met een multiproblematiek (ook worden specifiek allochtone gezinnen genoemd), waar opvoedondersteuning nodig is om te voorkomen dat de jongeren ontsporen.
	De gemeente heeft zicht op de populatie GGSR	✓ De gemeente schat in dat er 120 gezinnen zijn die voor de aanpak in aanmerking komen. Het is bekend in welke wijken deze gezinnen zich met name bevinden.
De aanpak bereikt alle gezinnen waarvoor dit nodig is	De netwerkpartners weten waar gezinnen voor de aanpak kunnen worden aangemeld	X Het is niet duidelijk waar de gezinnen voor deze aanpak aangemeld moeten worden, behalve de aanmelding via de basisschool. Daarnaast worden nog andere organisaties als aanmeldpunt genoemd, die niet met elkaar overeenkomen.
	Netwerkpartners en alle relevante partijen melden GGSR aan voor de aanpak	✓ De ondervraagden geven aan dat de aanmeldingen vooral komen via maatschappelijk werk, de GGD, het onderwijs of het CJG.

Gezin centraal		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
De aanpak stelt het gezin en zijn sociale netwerk centraal	Binnen de aanpak wordt de eigen kracht van het gezin ondersteund en benut	✓ De gezinsmanager gaat zoveel mogelijk naast het gezin staan om de eigen kracht van het gezin te bevorderen, zodat het gezin zo snel mogelijk weer op eigen benen kan staan.
	Binnen de aanpak wordt het sociale netwerk van het gezin benut	X Er is geen rol voor het sociale netwerk binnen de aanpak PGO(+).
	Binnen de aanpak is de behoefte van het gezin uitgangspunt bij het bepalen wat nodig is	X Bij de screening wordt gekeken naar de behoefte van het gezin. Niet duidelijk is hoe daar verder mee wordt omgegaan.

Vervolg bevindingen toezichtonderzoek

Aanpak		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
Planmatig	De gemeente heeft beleid voor de groep GGSR De gemeente zorgt voor een gezamenlijke visie op de aanpak voor GGSR De netwerkpartners hebben gezamenlijke doelen geformuleerd ten aanzien van de aanpak van GGSR	<p>✓ De gemeente heeft afspraken gemaakt met verschillende netwerkpartners over praktische gezinsondersteuning (PGO), gezinsmanagement, intensieve gezinsondersteuning, sociale teams en samenwerking met verschillende partijen. De notitie 'Programmatische aanpak risicojeugd' (z.d.) werkt het beleid en de visie van de gemeente meer omvattend uit. Hierin is bijvoorbeeld opgenomen dat 'de gemeente Ede wil dat alle kinderen/jongeren in haar gemeente onder gunstige voorwaarden kunnen opgroeien en ontwikkelen. Ze hebben recht op bescherming en een goede opvoeding. Ze moeten perspectief hebben op een goede toekomst met een actieve participatie in de maatschappij. Voor die (risico)jongeren waar dit perspectief onzeker wordt als gevolg van interne en externe risicofactoren die een goede ontwikkeling in de weg staan, wil de gemeente de instrumenten die haar ter beschikking staan maximaal inzetten om de risicofactoren te reduceren of weg te nemen.' Het projectplan PGO bevat een beleidskader, waarin een analyse is gemaakt van de problematiek. Dit beleidskader gaat verder in op het doel en de beoogde resultaten. Uit de probleemanalyse blijkt dat Ede met name wil inzetten op allochtone gezinnen.</p> <p>✓ Gemeenschappelijke doelen in de aanpak zijn het verminderen van overlast en het voorkómen van het ontsporen van (allochtone) jongeren.</p>
	De resultaten van de aanpak worden bijgehouden De netwerkpartners evalueren de resultaten van de aanpak De gemeente evalueert de resultaten van de aanpak Op basis van de evaluatie wordt het beleid gecontinueerd dan wel bijgesteld	<p>✓ Uit de volgende documenten blijkt dat er zowel op beleids- als op casusniveau wordt geëvalueerd dan wel gemonitord, door zowel de gemeente als de netwerkpartners: 'Monitor PGO+, tweede tussenrapportage project PGO voor allochtone gezinnen', 'tabel met resultaten PGO en succesfactoren, oktober 2011', maar ook het eerder genoemde projectplan PGO getuigt hiervan. Dit sluit aan bij de antwoorden van de gemeente en netwerkpartners.</p> <p>✓ Op basis van de evaluatie worden gesprekken gevoerd met de netwerkpartners, waarbij de afspraken en/of de doelen worden bijgesteld.</p>
Een toegeruste regisseur	In de aanpak is er één centrale persoon voor het gezin die de intensieve zorg en ondersteuning aan het gezin op elkaar afstemt (de regisseur)	✓ Binnen PGO(+) is een gezinsmanager die de rol van casemanager, zorgcoördinator en hulpverlener heeft.
	De doorzettingsmacht voor de regisseur is geregeld	✗ Volgens de gemeente en twee van de drie netwerkpartners is de doorzettingsmacht voor de regisseur niet geregeld. In de aangeleverde documenten is evenmin terug te vinden dat de doorzettingsmacht is geregeld.
	De regisseur is voldoende toegerust om zijn functie uit te oefenen	<p>✓ De netwerkpartners geven aan dat er voor de gezinsmanager selectie-eisen zijn. Uit de toegestuurde documenten blijkt verder dat supervisie, scholing en borging van kennis van de gezinsmanagers zijn georganiseerd.</p> <p>LET OP: Er zijn geen afspraken gemaakt over de maximale caseload van de regisseur.</p>

Vervolg bevindingen toezichtonderzoek

Aanpak		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
Samenhangend	Uitgangspunt bij de aanpak is dat de netwerkpartners werken met en gezamenlijk plan per gezin	✓ Gemeente en netwerkpartners geven allen aan dat er sprake is van één plan per gezin. Twee netwerkpartners geven aan dat dit plan leidend is voor het handelen. LET OP: De gemeente stelt echter dat het niet is geregeld dat de betrokken netwerkpartners de doelen van het gezinsplan leidend laten zijn voor hun handelen.
	Uitgangspunt bij de aanpak is dat deze betrekking heeft op de problemen van alle gezinsleden en op alle leefgebieden	✓ In de aanpak PGO(+) krijgt het hele gezin op alle leefgebieden aandacht en alle kinderen uit het gezin worden betrokken in de aanpak (niet alleen de aangemelde).
Vasthoudend	Uitgangspunt bij de aanpak is dat outreachend wordt gewerkt	✓ Gemeente en netwerkpartners geven aan dat er outreachend gewerkt wordt. In de 'Monitor PGO+' wordt outreachend werken als één van de onderscheidende kenmerken van de PGO+-aanpak genoemd. Gezinsmanagers gaan bijvoorbeeld met gezinnen mee naar voorzieningen als dit nodig is.
	Uitgangspunt bij de aanpak is dat het gezin niet wordt losgelaten	✗ De gemeente stelt dat er geen afspraken zijn gemaakt over het afsluiten van de aanpak. De netwerkpartners hebben een andere mening hierover, zij vinden dat dit wél het geval is. Onderling geven zij verschillen hierin aan, waarbij moet worden opgemerkt dat een van hen het gezin loslaat als het gezin niet meer wil meewerken. Dit kan een risico zijn omdat GGSR gezinnen zorgmijndend kunnen zijn. Over het omgaan met dwang- en drangmaatregelen zijn de gemeente en twee van de drie netwerkpartners het met elkaar eens: er worden geen dwang- en drangmaatregelen toegepast. Maar één van de netwerkpartners noemt de mogelijkheid om in overleg met de gemeente te korten op een uitkering, of te dreigen met het opzeggen van het huurcontract, of in overleg met BJZ te dreigen met een uithuisplaatsing.

Samenwerking		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
Coördinatie	De gemeente voert regie op de aanpak voor GGSR	✓ De gemeente voert de regie, financiert en monitort de aanpak.
	Bij stagnatie van de intensieve zorg en ondersteuning op casusniveau zijn opschalingsmogelijkheden geregeld	✓ De opschalingsprocedure loopt via de procescoördinator CJG/Veiligheidshuis en (indien nodig) naar de wethouder. LET OP: Niet alle netwerkpartners zijn op de hoogte van de opschalingsprocedure.
Benodigde partijen werken mee aan de aanpak	Alle partijen die relevant zijn, zijn verbonden aan de aanpak	✗ De antwoorden van zowel de gemeente als de netwerkpartners zijn verschillend. Eén van de netwerkpartners noemt één (thuiszorg)organisatie. Een andere netwerkpartner noemt daarentegen 18 partijen. De gemeente noemt vijf van deze partijen: maatschappelijk werk, BJZ, politie, onderwijs en CJG. De gemeente noemt daarnaast ook thuiszorg.
	Er zijn samenwerkingsafspraken gemaakt over de aanpak	✗ Er zijn geen samenwerkingsafspraken vastgelegd in een convenant of overeenkomst. De gemeente heeft met een beperkt aantal partijen gerichte afspraken gemaakt.
	De netwerkpartners geven hun medewerkers de bevoegdheid om beslissingen te nemen over de intensieve zorg en ondersteuning voor de gezinnen	✗ Volgens de gemeente hebben de medewerkers van de netwerkpartners geen bevoegdheden om besluiten te nemen, maar deze bevoegdheden worden op dit moment (2013) opnieuw besproken.

Vervolg bevindingen toezichtonderzoek

Samenwerking		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
Toereikende informatie	Netwerkpartners hebben afspraken gemaakt over het actief delen van informatie	<p>✓ Alle netwerkpartners geven aan dat er afspraken zijn gemaakt over het delen van informatie en dat er zich hierbij in de praktijk ook geen problemen voordoen.</p> <p>LET OP: De gemeente geeft echter wél aan dat er structurele problemen zijn bij het delen van informatie.</p>
Continu		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
De duur van de aanpak is toereikend	De afspraak is dat de intensieve zorg en ondersteuning doorlopen totdat de problemen zijn opgelost of beheersbaar zijn	<p>✓ De aanpak duurt een jaar en kan zo nodig worden verlengd. Volgens de gemeente is dit meestal niet nodig.</p>
De aanpak is flexibel	Netwerkpartners zorgen voor beschikbaarheid van zorg en ondersteuning voor de gezinnen binnen de aanpak	<p>✗ Volgens de gemeente en één netwerkpartner zijn er geen afspraken gemaakt over beschikbaarheid van zorg en ondersteuning. De twee andere netwerkpartners geven aan dat deze afspraken er wel zijn, waarbij wordt aangegeven dat er voor PGO geen wachtlijsten zijn en dat er zonder indicatie wordt gewerkt.</p>
De aanpak krijgt indien nodig een vervolg	Netwerkpartners hebben de afspraak gemaakt dat de intensieve zorg en ondersteuning indien nodig een vervolg kunnen krijgen	<p>✓ Er zijn afspraken over de nazorg gemaakt, deze wordt per casus geregeld.</p> <p>LET OP: Eén netwerkpartner liet weten dat er hierover geen afspraken zijn, maar dat deze wel gewenst zijn.</p>

Conclusie

Hieronder leest u een conclusie vanuit de bevindingen op de vijf thema's uit het toetsingskader. Deze toetsing richt zich op de vraag of gemeenten en betrokken lokale partijen op beleidsniveau de zorg en ondersteuning voor deze kwetsbare gezinnen toereikend hebben vormgegeven. In deze conclusie is niet gestreefd naar volledigheid. Er is met name gekeken naar de belangrijkste punten waarmee Ede in het vormgeven van zorg en ondersteuning voor GGSR op de goede weg is en de punten die extra aandacht behoeven omdat deze een belangrijk risico behelzen.

Toeleiding

Wat gaat goed?

De gemeente heeft zicht op de omvang van de doelgroep en waar de gezinnen zich kunnen bevinden.

Wat kan beter?

Gezin centraal

Wat gaat goed?

Wat kan beter?

Aandacht voor de behoeften van het gezin kan motiverend werken. Ditzelfde geldt voor het betrekken van het sociale netwerk bij de aanpak.

Aanpak

Wat gaat goed?

De gezinsmanager staat naast het gezin en werkt met één plan per gezin. De nadruk ligt hierbij op het voorkomen van het ontsporen van jongeren.

Wat kan beter?

Een belangrijk punt in een aanpak voor deze kwetsbare gezinnen is dat de regisseur (bij PGO de gezinsmanager) doorzettingsmacht heeft om voor het gezin te regelen wat nodig is. De doorzettingsmacht is niet geregeld binnen de aanpak PGO.

Samenwerking

Wat gaat goed?

Wat kan beter?

Er is geen formele samenwerkingsovereenkomst opgesteld tussen de gemeente en netwerkpartners. Het formaliseren van afspraken over de beschikbaarheid van zorg en ondersteuning, opschaling en doorzettingsmacht is belangrijk om te voorkomen dat knelpunten hierin op casusniveau moeten worden opgelost. De regisseur (de gezinsmanager) moet beschikken over voldoende bevoegdheden om de juiste zorg en ondersteuning in te kunnen zetten bij de samenwerkende partijen.

Continu

Wat gaat goed?

Wat kan beter?

Niet alle partijen zijn op de hoogte van afspraken over het regelen van voldoende zorg en ondersteuning. Het beschikbaar hebben van de juiste zorg op het juiste moment is essentieel voor het welslagen van de aanpak.

Aanpak: Gezinsmanagement/WIG

De gemeente heeft de vragenlijst betreffende deze aanpak ingevuld en relevante documentatie toegestuurd. Een – beperktere – vragenlijst over deze aanpak is ingevuld door:

- Veiligheidshuis
- Lindenhout
- Woonstede

Deze netwerkpartners zijn aangedragen door de gemeente. Op basis van de ingevulde vragenlijsten en de aangeleverde informatie gezamenlijk heeft STJ de beoordeling gemaakt.

Beschrijving

Deze aanpak staat voor Gezinsmanagement/ Wijkgerichte Intensieve Gezinsbegeleiding (WIG). De aanpak biedt begeleiding in de thuissituatie aan gezinnen met tenminste één kind jonger dan twaalf jaar, waarbij het kind een verhoogd risico loopt om gedrag te ontwikkelen dat hem/haar in contact brengt met justitie of politie.

De aanmelding voor gezinsmanagement vindt plaats door het CJG, het Veiligheidshuis of via bestaande netwerken. Vervolgens wordt gezamenlijk beoordeeld of de aanpak nodig is of dat er kan worden volstaan met een lichtere vorm van ondersteuning. De aanpak wordt ingezet als er complexe problemen met een chronisch karakter gaande zijn, waardoor ouders overbelast zijn.

De hulpverlening is intensief en richt zich op het activeren van positieve krachten in het gezin, zodat ouders weer grip krijgen op de opvoedingssituatie.

De aanpak richt zich ook op het activeren en coachen van de omgeving van het gezin, zodat gezinsleden kunnen profiteren van de steun die de buurt hun kan bieden.

Het stabiliseren van de gezinssituatie vindt plaats doordat de gezinsmanager de regie neemt over de hulpverlening en acties uitzet en coördineert wat betreft het onderwijs, de schuldhulpverlening, woningbouw, werk en de zorg.

De gezinsmanager kijkt en bepaalt voor ieder lid in het gezin wat er wel of niet nodig is. Hij/zij verleent waar nodig zelf hulp. De gezinsmanager werkt volgens de methodiek Wrap Around Care. Aanvankelijk was er 36 uur per week vrijgemaakt voor een gezinsmanager (via het CJG of Veiligheidshuis) inmiddels zijn er 2 gezinsmanagers aangesteld.

De gezinsmanagers worden door de gemeente ingekocht bij een regionale jeugdzorgaanbieder.

Via deze aanpak worden op dit moment ongeveer 20 gezinnen geholpen.

Bevindingen toezichtonderzoek

Samenwerkend Toezicht Jeugd heeft 'Gezinsmanagement/WIG' getoetst aan de hand van vijf thema's voor verantwoorde zorg en ondersteuning voor gezinnen met een geringe sociale redzaamheid. De vijf thema's zijn:

- **Toeleiding:** gezinnen zijn in beeld en worden bereikt met de aanpak
- **Gezin centraal:** de aanpak stelt het gezin en zijn sociale netwerk centraal
- **De aanpak:** de aanpak is planmatig, samenhangend en vasthoudend en de regisseur is toegerust
- **Samenwerking:** er moet goede samenwerking zijn tussen de instanties die bij een gezin betrokken zijn
- **Continu:** indien nodig moeten zorg en ondersteuning langdurig kunnen worden ingezet, in wisselende aard en intensiteit

Deze thema's zijn verder uitgewerkt in criteria en bijbehorende indicatoren. De onderstaande tabel bevat de bevindingen van STJ per indicator uit het toetsingskader, waarmee STJ beoordeelt of op beleidsniveau de zorg en ondersteuning aan gezinnen met geringe sociale redzaamheid op toereikende wijze is vormgegeven. Per indicator wordt aangegeven of de zorg en ondersteuning vanuit de aanpak daaraan voldoet (✓) dan wel of er een verbeterpunt is (X).

Toeleiding		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
GGSR zijn in beeld	Alle netwerkpartners hanteren dezelfde omschrijving van GGSR	✓ De doelgroep wordt door de gemeente en twee van de drie netwerkpartners op dezelfde manier beschreven. De derde netwerkpartner noemt niet expliciet de kinderen in de gezinnen.
	De gemeente heeft zicht op de populatie GGSR	✓ De gemeente weet ongeveer hoeveel gezinnen met complexe problemen zich binnen de gemeentegrenzen bevinden en in welke wijken zij zich met name bevinden.
De aanpak bereikt alle gezinnen waarvoor dit nodig is	De netwerkpartners weten waar gezinnen voor de aanpak kunnen worden aangemeld	✓ Gemeente en netwerkpartners geven aan dat de aanmelding via het Veiligheids-huis verloopt. De gemeente en één netwerkpartner noemen daarnaast het CJG als aanmeldpunt voor de aanpak.
	Netwerkpartners en alle relevante partijen melden GGSR aan voor de aanpak	✓ De partijen die het meest worden genoemd zijn maatschappelijk werk, BJZ, politie, CJG en organisaties voor jeugd en opvoedhulp.

Gezin centraal		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
De aanpak stelt het gezin en zijn sociale netwerk centraal	Binnen de aanpak wordt de eigen kracht van het gezin ondersteund en benut	✓ In de aanpak staat centraal dat de positieve krachten van het gezin ondersteund worden zodat zij weer grip krijgen op hun eigen situatie.
	Binnen de aanpak wordt het sociale netwerk van het gezin benut	✓ De gemeente stelt dat er wordt gestreefd naar het stimuleren van het sociale netwerk, maar dat deze gezinnen vaak beschikken over een zwak sociaal netwerk. De gemeente verwijst naar de onderliggende methodiek (Wrap Around Care), waarin het benutten van het sociale systeem genoemd wordt.
	Binnen de aanpak is de behoefte van het gezin uitgangspunt bij het bepalen wat nodig is	X De gemeente stelt dat er wel rekening wordt gehouden met het belang van het gezin, maar dat de aanpak niet per definitie uitgaat van de behoefte van het gezin. De aanpak is niet altijd vraaggericht.

Vervolg bevindingen toezichtonderzoek

Aanpak		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
Planmatig	De gemeente heeft beleid voor de groep GGSR De gemeente zorgt voor een gezamenlijke visie op de aanpak voor GGSR De netwerkpartners hebben gezamenlijke doelen geformuleerd ten aanzien van de aanpak van GGSR	<p>✓ De gemeente heeft afspraken gemaakt met verschillende netwerkpartners over praktische gezinsondersteuning, gezinsmanagement, intensieve gezinsondersteuning, sociale teams en samenwerking met verschillende partijen. De notitie 'Programmatische aanpak risicojeugd' (z.d.) werkt het beleid en de visie van de gemeente meer omvattend uit. Hierin is bijvoorbeeld opgenomen dat 'de gemeente Ede wil dat alle kinderen/jongeren in haar gemeente onder gunstige voorwaarden kunnen opgroeien en ontwikkelen. Ze hebben recht op bescherming en een goede opvoeding. Ze moeten perspectief hebben op een goede toekomst met een actieve participatie in de maatschappij. Voor die (risico)jongeren waar dit perspectief onzeker wordt als gevolg van interne en externe risicofactoren die een goede ontwikkeling in de weg staan, wil de gemeente de instrumenten die haar ter beschikking staan maximaal inzetten om de risicofactoren te reduceren of weg te nemen.'</p> <p>✓ In de omschreven doelen van de aanpak is gezamenlijkheid te lezen. Het betreft een integrale aanpak, versterking van de eigen kracht en het sociale netwerk, het terugdringen van overlast.</p>
	De resultaten van de aanpak worden bijgehouden De netwerkpartners evalueren de resultaten van de aanpak De gemeente evalueert de resultaten van de aanpak Op basis van de evaluatie wordt het beleid gecontinueerd dan wel bijgesteld	<p>✓ Op casusniveau worden de resultaten gevolgd door de gezinsmanager. De gezinsmanager wordt in overleg met de procescoördinator CJG/Veiligheidshuis ingezet. Via die route volgt de gemeente de resultaten.</p> <p>✓ Het document 'Het activiteitenplan Gezinsmanagement, Lindenhout, augustus 2012' bevat onder andere evaluatieve gegevens.</p> <p>✓ De gemeente laat weten dat op basis van de behaalde resultaten de subsidie is gecontinueerd.</p>
Een toegeruste regisseur	In de aanpak is er één centrale persoon voor het gezin die de intensieve zorg en ondersteuning aan het gezin op elkaar afstemt (de regisseur)	<p>✓ Er is sprake van een centrale persoon voor het gezin, de gezinsmanager.</p>
	De doorzettingsmacht voor de regisseur is geregeld	<p>✗ Uit de toegestuurde documenten en de antwoorden van de netwerkpartners blijkt dat de doorzettingsmacht van de gezinsmanager niet is geregeld. LET OP: De gemeente geeft aan dat de gezinsmanagers wel bevoegdheid hebben om besluiten te nemen die consequenties hebben voor de netwerkpartners.</p>
	De regisseur is voldoende toegerust om zijn functie uit te oefenen	<p>✓ Alle ondervraagden geven aan dat er selectie-eisen zijn afgesproken voor de regisseur en dat er afspraken zijn over de maximale caseload van de regisseur, namelijk 8 tot 10 gezinnen per gezinsmanager.</p>

Vervolg bevindingen toezichtonderzoek

Aanpak		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
Samenhangend	Uitgangspunt bij de aanpak is dat de netwerkpartners werken met en gezamenlijk plan per gezin	<p>✓ Er is één plan per gezin, waarbij de doelen van dit plan leidend zijn voor het handelen van de netwerkpartners.</p> <p>LET OP: Eén netwerkpartner stelt dat er niet met één plan per gezin wordt gewerkt.</p>
	Uitgangspunt bij de aanpak is dat deze betrekking heeft op de problemen van alle gezinsleden en op alle leefgebieden	<p>✓ Gemeente en netwerkpartners geven aan dat het gaat om een integraal plan waarbij alle problemen van het gezin worden betrokken.</p>
Vasthoudend	Uitgangspunt bij de aanpak is dat outreachend wordt gewerkt	<p>✓ Alle ondervraagden reageren hier positief op. Er wordt aan tijd gerefereerd die men investeert in het opzoeken, motiveren en het opbouwen van het vertrouwen van de gezinnen.</p>
	Uitgangspunt bij de aanpak is dat het gezin niet wordt losgelaten	<p>✓ De dwang- en drangmaatregelen zijn binnen de aanpak geregeld. De gemeente en twee netwerkpartners geven aan dat er geen afspraken zijn gemaakt over wanneer de aanpak voor een gezin wordt afgesloten.</p>

Samenwerking		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
Coördinatie	De gemeente voert regie op de aanpak voor GGSR	<p>✓ De gemeente financiert, coördineert de toeleiding voor de aanpak, de op- en afschaling en is actief betrokken geweest bij het inrichten van de aanpak. De uitvoerende regie ligt bij een netwerkpartner.</p>
	Bij stagnatie van de intensieve zorg en ondersteuning op casusniveau zijn opschalingsmogelijkheden geregeld	<p>✓ Volgens de gemeente is er opschaling geregeld als de zorg en ondersteuning op casusniveau stagneert. Ook komt het op- en afschalen in enkele nota's aan bod, zoals bijvoorbeeld in de nota 'Programmatische aanpak risicojeugd en het activiteitenplan gezinsmanagement '(datum en auteur niet genoemd in het document).</p>
Benodigde partijen werken mee aan de aanpak	Alle partijen die relevant zijn, zijn verbonden aan de aanpak	<p>✗ Aan de aanpak zijn niet alle relevante partijen verbonden. Onderwijs, GGZ, werk en inkomen ontbreken bijvoorbeeld. Op casusniveau worden indien nodig – naast de meest direct betrokken partijen – ook andere partijen uitgenodigd.</p>
	Er zijn samenwerkingsafspraken gemaakt over de aanpak	<p>✗ Er zijn geen samenwerkingsafspraken schriftelijk vastgelegd in de vorm van een convenant of samenwerkingsovereenkomst.</p>
	De netwerkpartners geven hun medewerkers de bevoegdheid om beslissingen te nemen over de intensieve zorg en ondersteuning voor de gezinnen	<p>✓ De ondervraagden zijn van mening dat de medewerkers voldoende bevoegdheden hebben om besluiten te nemen voor het gezin.</p>
Toereikende informatie	Netwerkpartners hebben afspraken gemaakt over het actief delen van informatie	<p>✓ De ondervraagden geven aan dat er afspraken zijn over het delen van informatie. De netwerkpartners geven daarbij aan dat er zich hierbij in de praktijk geen problemen voordoen.</p> <p>LET OP: De gemeente merkt op dat sommige partijen terughoudend zijn in het delen van informatie.</p>

Vervolg bevindingen toezichtonderzoek

Continu		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
De duur van de aanpak is toereikend	De afspraak is dat de intensieve zorg en ondersteuning doorlopen totdat de problemen zijn opgelost of beheersbaar zijn	✓ De maximale duur van de aanpak is vastgesteld op 1 jaar, maar een verlenging van zorg en ondersteuning is niet uitgesloten.
De aanpak is flexibel	Netwerkpartners zorgen voor beschikbaarheid van zorg en ondersteuning voor de gezinnen binnen de aanpak	✗ Er zijn geen afspraken gemaakt met de netwerkpartners over de beschikbaarheid van zorg en ondersteuning die deze gezinnen nodig hebben.
De aanpak krijgt indien nodig een vervolg	Netwerkpartners hebben de afspraak gemaakt dat de intensieve zorg en ondersteuning indien nodig een vervolg kunnen krijgen	✗ De ondervraagden zijn allen van mening dat er geen afspraken zijn gemaakt over het bieden van nazorg na het afsluiten van de aanpak. De gemeente voegt toe dat dit in ontwikkeling is. Eén van de netwerkpartners meldt dat er op casusniveau wel afspraken op maat worden gemaakt.

Conclusie

Hieronder leest u een conclusie vanuit de bevindingen op de vijf thema's uit het toetsingskader. Deze toetsing richt zich op de vraag of gemeenten en betrokken lokale partijen op beleidsniveau de zorg en ondersteuning voor deze kwetsbare gezinnen toereikend hebben vormgegeven. In deze conclusie is niet gestreefd naar volledigheid. Er is met name gekeken naar de belangrijkste punten waarmee Ede in het vormgeven van zorg en ondersteuning voor GGSR op de goede weg is en de punten die extra aandacht behoeven omdat deze een belangrijk risico behelzen.

Toeleiding

Wat gaat goed?

Via de procescoördinator van het CJG/ Veiligheidshuis komen de aanmeldingen voor de aanpak binnen. Dit is helder en eenduidig geregeld en bij alle betrokkenen bekend.

Wat kan beter?

Gezin centraal

Wat gaat goed?

In de aanpak is oog voor het gehele gezin, het stimuleren en ondersteunen van de eigen kracht en het sociale netwerk.

Wat kan beter?

De gemeente stelt dat er wel rekening wordt gehouden met het belang van het gezin, maar dat de aanpak niet per definitie uitgaat van de behoefte van het gezin. De aanpak is niet altijd vraaggericht.

Aanpak

Wat gaat goed?

Het is positief dat voor deze aanpak de selectie-eisen van de regisseur zijn geregeld en dat de caseload van de regisseur is vastgesteld en bekend is bij de samenwerkende partijen.

Wat kan beter?

Een belangrijk punt in een aanpak voor deze kwetsbare gezinnen is dat de regisseur, in dit geval de gezinsmanager, doorzettingsmacht heeft om voor het gezin te regelen wat nodig is. De doorzettingsmacht voor de regisseur is binnen de aanpak Gezinsmanagement/WIG niet geregeld.

Samenwerking

Wat gaat goed?

Wat kan beter?

De gemeente noemt een beperkt aantal relevante netwerkpartners, waarbij bijvoorbeeld onderwijs, GGZ en werk en inkomen ontbreken. Dit zijn belangrijke signaleerders van risico's voor de toeleiding van gezinnen, maar ook tijdens de aanpak.

Er is geen formele samenwerkingsovereenkomst opgesteld tussen de gemeente en netwerkpartners. Het formaliseren van afspraken over de beschikbaarheid van zorg en ondersteuning, opschaling en doorzettingsmacht is belangrijk om te voorkomen dat knelpunten hierin op casusniveau moeten worden opgelost.

Vervolg conclusie

Continu	
Wat gaat goed?	Wat kan beter?
	Er zijn geen afspraken gemaakt over de wijze waarop de betrokken samenwerkende partijen omgaan met wachtlijsten. Hierdoor kan de zorg en ondersteuning voor deze kwetsbare gezinnen onder druk komen te staan.